

Social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersens talepapir

Anledning	Åbent samråd om erstatningssager
Dato / tid	D. 3. april
Sted	1-133
Talens varighed	Ca. 12 min
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål AJ
Publikum og programpunkt	Socialudvalget

Samrådsspørgsmål AJ

Vil ministrene redegøre for, om de agter at foretage ændringer i lovgivningen på baggrund af TV2-dokumentaren "Ingen kære kommune", så det for eksempel bliver nemmere for børn og unge at få godtgørelse, når en kommune svigter og ikke reagerer på utallige underretninger?

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for samrådsspørgsmålet om muligheden for erstatning i sager om børn, hvor kommuner har begået fejl.

Spørgsmålet tager udgangspunkt i en konkret sag.

Jeg vil indledningsvist slå fast, at jeg kun kender sagen fra dokumentaren "Ingen kære kommune" fra mediernes dækning af den, men der er ikke tvivl om, at den har gjort indtryk på mig.

Dokumentaren viser jo, hvor store konsekvenser det kan få, når børn ikke får hjælp i rette tid.

Vi har som samfund en pligt til at opdage og hjælpe de børn, som har brug for det. Vi har alle som én et ansvar for at underrette kommunen, hvis vi oplever at et barn er i fare eller udsættes for omsorgssvigt.

Herefter har kommunen ansvaret for at sikre, at barnet får den rette hjælp og støtte.

Både justitsministeren og jeg er i dag blevet bedt om at svare på om vi agter at foretage ændringer i lovgivningen på baggrund af dokumentaren.

Men jeg vil gerne starte med at tillade mig at starte et andet sted. For jeg mener, at det er vigtigt at slå fast, at vi jo allerede har gjort rigtig mange ting for at sørge for, at flere børn bliver hjulpet tilstrækkeligt og rettidigt.

Tillæg og ændringer, der skal sikre færre fejl og svigt i myndighedernes behandling af sager på børneområdet, skal gerne betyde, at færre får i fremtiden behov for at rejse krav om erstatning.

[Inddragelse af børn og unge i egen sag]

D. 1. januar 2024 trådte barnets lov i kraft. En helt ny hovedlov, hvor vi implementerede et mere moderne børnesyn i lovgivningen på børne- og ungeområdet.

Noget af den kritik, der bliver rejst i dokumentaren er, at der ikke var nogen fra kommunen, der talte med de to piger, mens de her svigt stod på.

Det er helt afgørende, at der bliver lyttet til de børn og unge, som sagerne handler om. Det viser dokumentaren jo i allerhøjeste grad om.

Med barnets lov stiller vi større krav til kommunernes inddragelse af børn og unge i deres egen sag.

Vi har fjernet de regler, der førhen betød, at inddragelse af børn skulle ske på bestemte tidspunkter i et sagsforløb.

Nu stilles der derimod krav om, at barnet inddrages ved samtaler, inden der træffes beslutninger eller afgørelser om barnets eller den unges forhold. Det betyder, at barnet skal inddrages løbende og hver gang, det er relevant.

I de tilfælde, hvor der skal træffes afgørelse om barnets eller den unges forhold, vil en manglende inddragelse af barnets synspunkter og ønsker udgøre en væsentlig mangel ved afgørelsen.

Fordi det er vigtigt, at vi lytter til børnene. Det er deres liv, det handler om, og vi har en pligt til at inddrage dem i de beslutninger, der får betydning for deres liv og fremtid. Det er det børnesyn, vi søger at slå an med både aftalen om Børnene Først og barnets lov.

[Sagsskridt efter en underretning]

Dokumentaren rejser desuden kritik af manglende handling ved gentagne underretninger om pigerne.

Barnets lov er bygget op på den måde, at kommunerne har nogle klare forpligtelser, når de modtager en underretning om et barn eller en ung.

Med barnets lov er kommunerne nu forpligtede til at foretage en screening, hvis de får mistanke om, at et barn har brug for hjælp.

Det vil sige, at når kommunen modtager en underretning om et barn, ja så skal kommunen screene og vurdere, hvad det næste skridt i sagen skal være.

Kommunen skal med screeningen konkret vurdere, om der er behov for en afdækning, en børnefaglig undersøgelse eller om der ikke skal foretages yderligere. Det væsentlige er her, at der skal være en begrundet stillingtagen til, hvad der er det rette næste skridt i sagen.

Hvis kommunen vurderer, at der skal laves en afdækning af barnets forhold, så skal kommunen foretage afdækningen med inddragelse af fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold.

Kommunen skal også vurdere, om der skal foretages en afdækning for eventuelle andre børn i familiens behov for støtte.

Kommunen skal træffe afgørelse om en børnefaglig undersøgelse, hvis det er en alvorlig eller kompleks sag – det gælder også hvis der overvejes anbringelse af barnet.

Kommunen skal også træffe afgørelse om en børnefaglig undersøgelse, hvis der er mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb. Det samme gælder, hvis et barn har ledsaget en forælder på krisecenter, som har afbrudt opholdet for at vende tilbage til et voldeligt miljø.

Intentionen med en børnefaglig undersøgelse det er, at kommunen undersøger alle forhold omkring barnets, den unges og familiens situation, og at der dannes et helhedsorienteret billede af de faktorer, der har betydning for barnets eller den unges trivsel og udvikling.

Kommunen kan på baggrund af afdækningen eller den børnefaglige undersøgelse træffe afgørelse om det videre forløb og om hvilke indsatser, der skal iværksættes efter barnets lov.

[Krav til dokumentation i børnesager]

Et andet kritikpunkt, som rejses i dokumentaren, handler om manglende dokumentation i kommunens behandling af den konkrete sag.

Reglerne er sådan, at det er kommunerne, der er ansvarlige for at sikre, at børn og unge får den hjælp og støtte efter barnets lov, de har brug for. Det gælder uanset barnets eller den unges situation.

Reglerne om kommunens behandling af sager på det sociale område findes i retssikkerhedsloven.

Det næste bliver en smule teknisk, men jeg håber, at I vil bære over med mig, for jeg mener, at det er vigtigt, at vi får lagt reglerne helt tydeligt frem.

Retssikkerhedsloven har bl.a. til formål at sikre borgernes rettigheder og indflydelse, når de sociale myndigheder behandler sager.

Retssikkerhedsloven fastsætter regler om oplysningspligten. Det betyder, at myndigheden – i det her tilfælde kommunen - har ansvaret for at sikre, at sager, der behandles efter retssikkerhedsloven, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

Oplysninger af betydning for sagens afgørelse skal dokumenteres på sagen. Dette indebærer en pligt for forvaltningsmyndigheden – altså for eksempel kommune - til at journalisere dokumenter, der er modtaget eller afsendt af myndigheden som led i administrativ sagsbehandling, i det omfang dokumentet har betydning for en sag eller sagsbehandlingen i øvrigt. Det samme gælder interne dokumenter, der foreligger i endelig form.

Det er således kommunens ansvar at sikre, at der i sager om fx anbringelse af børn og unge uden for hjemmet sker en korrekt sagsoplysning og journalisering, og at sagens oplysninger ligger til grund for indstillingen til børne- og ungeudvalget om anbringelse.

Udvalget kan sende en sag tilbage til forvaltningen, hvis de vurderer, at den ikke er tilstrækkeligt oplyst, når den forelægges udvalget.

Det følger af det såkaldte officialprincip, at det påhviler den enkelte forvaltningsmyndighed – altså her kommunen – enten selv at fremskaffe de fornødne oplysninger til at afgøre en konkret sag korrekt eller at foranledige, at andre medvirker til sagens oplysning. Det kan for eksempel være i sundhedsvæsenet eller andre steder.

Kernen i officialprincippets krav til bevissikkerhed det er, at en sag skal undersøges af myndigheden netop så langt, som det er nødvendigt for at træffe, det der hedder en materielt rigtig afgørelse.

Undersøgelsen af sagen må derfor ikke afsluttes, før der er tilvejebragt et forsvarligt oplysningsgrundlag. Omvendt bør oplysningen af en sag ikke strækkes så

vidt og så langt, at der indsamles oplysninger, som tydeligt ikke har betydning for sagens afgørelse.

[Børns Vilkårs støtte ved erstatningssager]

Dokumentaren "Ingen kære kommune" er hjerteskrærende, det er der ingen tvivl om. Dokumentaren handler om en sag, som er af ældre dato, og vi står heldigvis et andet sted i dag, end vi gjorde dengang. Vi taler om en sag, hvor vi taler om børn i 00'erne, og det føles jo ikke som særligt lang tid for mit vedkommende, men det er trods alt over 20 år siden.

Vi har indført en række regler – senest med barnets lov – om, hvordan kommunerne skal behandle sager om børn og unge, som befinder sig i udsatte positioner.

Så for at besvare samrådsspørgsmålet direkte, mener jeg ikke, at vi skal lave regelændringer på socialområdet. For vi har allerede taget væsentlige skridt for at sikre, at børn og unge ikke vokser op i utrygge hjem.

Det, der er vigtigt, er at sikre, at børn og unge kan stole på, at de bliver grebet af systemet, hvis de får brug for hjælp og støtte.

De skal kunne stole på, at de bliver hørt og inddraget, og at kommunen undersøger deres sag grundigt, hvis der er grund til bekymring. Det er barnets lov med til at sikre.

Hovedreglen er, at kommunerne skal sørge for, at behandlingen af sager om børn og unge sker i overensstemmelse med reglerne, og at der bliver grebet rettidigt ind med de rette indsatser.

Når alt det er sagt, er jeg ikke blind for, at der kan ske fejl, og at der findes sager, hvor myndighederne ikke har grebet ind i rette tid.

Hvis der bliver begået fejl skal klagemyndighederne, herunder Ankestyrelsen, være med til at finde fejl og sørge for, at der kan blive rettet op på disse.

Og der forsat er tvivl om, hvorvidt myndighederne har handlet korrekt, har vi et velfungerende domstolssystem, som kan behandle sagen.

I de særlige tilfælde, hvor myndighederne ikke har handlet korrekt, er det vigtigt, at der findes ordninger, der kan hjælpe og støtte borgere i at rejse erstatningskrav.

Derfor er jeg også glad for, at vi fra politisk side flere gange, og senest ved aftalen om SSA24, altså udmøntningen af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet, har sat midler af til Børns Vilkårs støtteordning i forbindelse med erstatningssager.

Børns Vilkår har i forbindelse med dokumentaren oplyst til TV 2, at man per 1. januar 2025 er bekendt med 255 igangværende erstatningssager.

Børns Vilkår varetager en rådgivningsordning for personer, der har oplevet omsorgssvigt fra offentlige myndigheder i barndommen, og som overvejer at anlægge en erstatningssag.

Afslutningsvist vil jeg blot endnu engang understrege, at vi som samfund har et ansvar for at hjælpe de børn og unge, som står i vanskelige situationer. Dokumentaren taler sit tydelige sprog, og det er umuligt ikke at blive berørt af de to pigers - nu kvinders - historie. Men vi står heldigvis et helt andet sted i dag end vi gjorde i starten af 00'erne.

Vi har sidenhen taget nogle vigtige skridt for at sikre, at der sker færre fejl, og at børn og unge får bliver hørt og får den rette hjælp både igennem fx overgrebspakken, Børnene Først og barnets lov – bare for at nævne et par stykker.

Og med det vil jeg sige tak for ordet og give ordet videre til justitsministeren.